

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้เป็น 4 ขั้นตอนคือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสร้างหลักสูตร การทดลองการใช้หลักสูตร และการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สำหรับใช้ในการวางแผนการสร้างหลักสูตร แบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

1. การวิเคราะห์นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ด้วยการวิเคราะห์เอกสารพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2545 กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 และ กฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553
2. การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความรู้ด้านการประกันคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมซึ่ง ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างมา

แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ทำให้ได้องค์ความรู้และทักษะการประกันคุณภาพที่ครอบคลุมให้กับนักศึกษา

3. การศึกษาความต้องการในการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพให้กับนักศึกษาของหลักสูตรคณะวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้สอบถามอาจารย์ผู้เป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของคณะวิชาต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) จำนวน 350 คน ทำให้ทราบสภาพปัจจุบันและความต้องการของอาจารย์ในการพัฒนาความรู้และทักษะการประกันคุณภาพให้กับนักศึกษา

4. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะการประกันคุณภาพของนักศึกษา โดยเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 451 คน ทำให้ทราบสภาพปัจจุบันของนักศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความรู้และทักษะการประกันคุณภาพ

5. การศึกษาเอกสารงานวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการศึกษาในส่วนที่ 2 เกี่ยวกับองค์ประกอบและรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปผลเป็นองค์ประกอบและรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร

การดำเนินการขั้นตอนนี้ เป็นการนำผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นจากขั้นตอนที่ 1 มาเขียนเป็นโครงร่างหลักสูตร ตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้

โครงร่างหลักสูตรที่เขียนขึ้นประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล และแผนการฝึกอบรมประจำหน่วย ประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหาโดยสังเขป กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล

การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร เป็นการนำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสม และความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร ของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้คำแนะนำมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้โครงร่างของหลักสูตรที่สมบูรณ์ การวิเคราะห์ผลของข้อมูลนำเสนอในรูปของค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความสอดคล้อง

นอกจากนี้มีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร โดยเทคนิคปูซงค์ โดยได้ค่าคุณภาพของหลักสูตร (The Puissance Measure) มากกว่า 10.00

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

เป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วนคือ

3.1 การศึกษานำร่อง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้หลักสูตรในสถานการณ์จริง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 15 คน

3.2 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 30 คน รูปแบบการทดลองใช้แบบกลุ่ม เดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. หลักสูตรฝึกอบรมและเอกสารประกอบหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
2. แบบวัดความรู้และทักษะการประกันคุณภาพในหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพ
 - 2.2 แบบวัดเจตคติต่อการประกันคุณภาพ
 - 2.3 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน
3. แบบประเมินความเหมาะสมการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การดำเนินการทดลอง เริ่มจากการทดสอบก่อนใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นดำเนินการใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ระยะเวลาในการทดลอง 30 ชั่วโมง และภายหลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้หลักสูตรทำการทดสอบกับกลุ่มเดิมอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการเปรียบเทียบความรู้และเจตคติด้านการประกันคุณภาพ ก่อนและหลังทดลอง โดยใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านกับเกณฑ์ที่กำหนด และประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร

การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร จากค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจ การประกันคุณภาพ และเจตคติต่อการประกันคุณภาพหลังการทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าคะแนนก่อนใช้หลักสูตร การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนในแต่ละด้านเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติและด้านทักษะการประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ไม่ต่ำกว่า 3.50 และค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรไม่ต่ำกว่า 2.50

ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรพิจารณาจาก เกณฑ์ในการพิจารณาประสิทธิภาพของหลักสูตร
ข้อคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการใช้หลักสูตร

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษานโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ด้วยการวิเคราะห์
เอกสาร พบว่านโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้น ให้ความสำคัญกับ
การพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยกำหนดเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ใน 9 องค์ประกอบโดยต้องการให้
สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ
สถาบัน เพื่อให้ นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพเพื่อ
ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพของสถาบันให้เข้มแข็ง และสามารถนำความรู้ด้านการประกัน
คุณภาพไปใช้ในกิจกรรมหรือ โครงการของนักศึกษา

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความรู้และทักษะด้านการประกัน
คุณภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ควรเสริมสร้างให้กับนักศึกษา พบว่าเนื้อหาความรู้ที่
ควรปลูกฝังให้กับนักศึกษา ได้แก่ ความสำคัญและความจำเป็นในการประกันคุณภาพ ความรู้ทั่วไป
เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การประกันคุณภาพการศึกษา ระบบคุณภาพ วงจรคุณภาพ PDCA
ระบบการประกันคุณภาพ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ประเมินคุณภาพ บทบาทของนักศึกษากับการประกัน
คุณภาพ การเรียนรู้ประกันคุณภาพผ่านโครงการ/ กิจกรรมนักศึกษา นักศึกษากับการสร้าง
เครือข่ายการพัฒนาคุณภาพ การเขียนรายงานการประเมินตนเอง ในส่วนของทักษะการประกัน
คุณภาพ เป็นการดำเนินงานพัฒนาโครงการ/กิจกรรมนักศึกษา โดยใช้กระบวนการ PDCA

ผลการสอบถามความต้องการของคณะวิชาในการพัฒนาความรู้และทักษะด้าน
การประกันคุณภาพให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีนั้น พบว่า จากสภาพปัจจุบันคณะวิชา
มีความต้องการที่จะพัฒนาความรู้และทักษะการประกันคุณภาพให้กับนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี พบว่า สภาพปัจจุบันนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้การประกันคุณภาพอยู่
ในระดับ ปานกลาง

ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ และรูปแบบของหลักสูตรการฝึกอบรม
พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมควรมีองค์ประกอบได้แก่ สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ
จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดผลและ

ประเมินผล ซึ่งรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรม ควรเป็นรูปแบบที่ง่าย ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการมากนัก แต่ให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและผ่านการทำงานเป็นทีม โดยฝึกทักษะต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรต้องการ การพัฒนาเจตคติของผู้รับการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้สนุกสนาน มีความหลากหลาย และสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมเป็นแบบกัลยาณมิตร ผู้ฝึกอบรมเป็นผู้ปฏิบัติ และวิทยากรเป็นผู้คอยชี้แนะและเป็นผู้อำนวยความสะดวก

ผลการสร้างโครงสร้างหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ มีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ และมีทักษะการประกันคุณภาพ หลักสูตรที่สร้างขึ้นประกอบด้วย สภาพปัญหาและความเป็นมาของหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และการวัดผลและประเมินผล แผนการฝึกอบรมพร้อมทั้งเอกสารประกอบการฝึกอบรม ได้แก่ คู่มือสำหรับวิทยากร และคู่มือผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ผลการตรวจสอบโครงสร้างของหลักสูตร จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วย การประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรและความสอดคล้องของหลักสูตร พบว่าโครงสร้างมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น นอกจากนี้ได้มีการตรวจสอบคุณภาพของโครงสร้างหลักสูตรด้วยเทคนิคปยุซองต์ พบว่ามีค่า P.M เท่ากับ 12.29

ผลการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ได้ปรับปรุงสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรให้สอดคล้องกัน ปรับปรุงภาษาด้านหลักการและเหตุผลให้มีความกระชับและชัดเจนมากขึ้น จัดเรียงลำดับความสำคัญจำเป็นของจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้ปรับปรุงด้านภาษาและเขียนกิจกรรมการฝึกอบรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ปรับระยะเวลาให้เหมาะสม เพิ่มเอกสารในสื่อประกอบ และปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแบบทดสอบ ความรู้ความเข้าใจให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ปรับปรุงแบบวัดเจตคติในด้านภาษา และปรับปรุงแบบประเมินทักษะการปฏิบัติ โดยปรับปรุงภาษาที่ใช้ในข้อคำถาม ปรับปรุงแบบประเมินผลการฝึกอบรม

ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

ผลการทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้ผลดังนี้

1. ผลการศึกษานำร่อง เมื่อนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพไปทดลองใช้เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตร ภายหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมฝึกอบรมแล้ว ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร พบว่าภาพรวมของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตร นำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ผลดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพ ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรพบว่าด้านความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการประกันคุณภาพ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2.2 ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการประกันคุณภาพ ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรพบว่า เจตคติต่อการประกันคุณภาพหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2.3 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพมีค่าเท่ากับ 45.87 (76.95%) สูงกว่าเกณฑ์ 70% ด้านเจตคติมีค่าเท่ากับ 4.745 อยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่าเกณฑ์ 3.50 และด้านทักษะปฏิบัติมีค่าเท่ากับ 2.783 อยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์ 2.50

2.4 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร มีค่าเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่าเกณฑ์ 3.50

ผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

1. ผลการประเมินหลักสูตร

ผลการประเมินหลักสูตร เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการพิจารณาประสิทธิภาพหลักสูตร สรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าเท่ากับ 45.87 (76.95%) สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อการประกันคุณภาพมีค่าเท่ากับ 4.745 อยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่าเกณฑ์ 3.50 ค่าเฉลี่ยด้านทักษะการประกันคุณภาพมีค่าเท่ากับ 2.783 อยู่ในระดับมาก สูงกว่าเกณฑ์ 2.50 และค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรมีค่าเท่ากับ มีค่าเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่าเกณฑ์ 3.50

ข้อคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการประกันคุณภาพ

2. การปรับปรุงหลักสูตร

หลังจากรวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยข้อคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตรดังนี้ด้านความเป็นมาของหลักสูตร ได้เขียนสภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ในปีการศึกษา 2553 ที่ได้มีการปรับตัวบ่งชี้คุณภาพ โดยได้นำเอาประเด็น

ในการให้ความรู้เรื่องการประกันคุณภาพมาไว้ในองค์ประกอบที่ 3 การพัฒนานิสิตนักศึกษา จึงปรับการเขียนโดยโยงให้เห็นความสำคัญของประเด็นดังกล่าว เนื้อหาของหลักสูตร ปรับจำนวน ชั่วโมงจาก 20 ชั่วโมง เป็น 30 ชั่วโมง โดยเพิ่มเวลาในส่วนของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2, 3, 4, 5, 7, 8 และ 9 กิจกรรมการฝึกอบรม ได้ปรับปรุงภาษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เอกสารประกอบ การฝึกอบรม ได้เพิ่มเติมความรู้ในหน่วยที่ 2 เกี่ยวกับระบบคุณภาพ และปรับภาษาให้มีความ ชัดเจน และกระชับให้เหมาะสมกับเวลาในการฝึกอบรมมากยิ่งขึ้น สื่อการฝึกอบรม ปรับสื่อ Power Point ให้มีความสวยงามและกระชับมากขึ้น ปรับใบงานในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 และหน่วย การเรียนรู้ที่ 9 การวัดและประเมินผล ปรับเวลาในการวัดเจตคติต่อการประกันคุณภาพ เป็น 15 นาที และปรับเวลาในการวัดความรู้ เป็น 50 นาที

หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะข้างต้น ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรม ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะ การประกันคุณภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาในขั้นตอนนี้ มีจุดประสงค์ที่สำคัญเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ การสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่แท้จริง โดยการศึกษา นโยบาย ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและนักศึกษา การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความรู้ที่ควรปลูกฝังให้กับนักศึกษา การสำรวจ ความต้องการของคณะวิชาต่าง ๆ ในการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพให้กับ นักศึกษา การสำรวจความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและรูปแบบของการฝึกอบรม

1. การศึกษา นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่าให้ความสำคัญ กับระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพ ภายนอกเป็นกลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา และต่อมาได้ ประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2545 เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติและหลังจากดำเนินการตามประกาศฉบับปี พ.ศ. 2545 ไประยะหนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้จัดทำกฎกระทรวงว่า ด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 โดยสาระสำคัญให้แต่งตั้ง

คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา เรียกโดยย่อว่า ค.ป.อ. มีหน้าที่กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา ตลอดจนมีหน้าที่เสนอแนะวิธีการ ตรวจสอบและประเมินผลระบบ และกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของแต่ละ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาและคณะวิชา และหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ได้พัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ ประเมินคุณภาพขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 โดยได้ให้ความสำคัญในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การประกันคุณภาพ สำหรับการพัฒนานักศึกษาคือ ในตัวบ่งชี้ที่ 9.2 “ให้มีระบบและกลไกในการ ให้ความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพแก่นักศึกษา” โดยสถาบันอุดมศึกษาควรมีการ ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน เพื่อให้ นักศึกษามี ความรู้ความเข้าใจมีทักษะและมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อส่งเสริมการประกัน คุณภาพของสถาบันให้เข้มแข็ง รวมทั้งจัดระบบให้ทุกกิจกรรมหรือ โครงการของนักศึกษามี การประกันคุณภาพทุกกิจกรรมหรือ โครงการ และในปี พ.ศ. 2553 สำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษา ได้ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 โดยรวมการประกันคุณภาพภายในและภายนอกของการศึกษาทุกระดับไว้ในฉบับ เดียวกัน มีคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาทำหน้าที่หลัก 2 ประการคือ

1. วางระเบียบหรือออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกัน คุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนากการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ
2. เสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา โดยนำผล การประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีการปรับเปลี่ยนให้ระบบการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย การประเมินคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพ และกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้มี การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีและแจ้งผลให้สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาทราบรวมทั้งเปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน ซึ่ง ในกฎกระทรวงครั้งนี้ได้ประกาศตัวบ่งชี้และเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ โดยยังให้ความสำคัญกับการ พัฒนานักศึกษา ในองค์ประกอบที่ 3 ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 “ระบบและกลไกการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา นั้น” ในเกณฑ์มาตรฐาน ของตัวบ่งชี้ได้ระบุว่า “1) สถาบันจัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนา นักศึกษาที่ส่งเสริมผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทุกด้าน 2) มีกิจกรรมให้ความรู้ทักษะการประกันคุณภาพการศึกษาแก่นักศึกษา...”

(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 68) จะเห็นได้ว่า แม้จะมีการเปลี่ยนแปลง ตัวบ่งชี้คุณภาพและเกณฑ์ประเมินคุณภาพ แต่ก็ยังให้ความสำคัญกับการให้ความรู้และทักษะ การประกันคุณภาพการศึกษาแก่นักศึกษา ซึ่งจะเห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นได้สนองตอบ ต่อนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ของไทเลอร์ (Tyler, 1949, p. 125) ทาบา (Taba, 1962, p. 347) ที่กล่าวว่า ในการพัฒนาหลักสูตร ต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษา พัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้เพื่อนำมาเป็นแนวทาง ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย

2. การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความรู้และทักษะด้านการประกัน คุณภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องกันว่าองค์ ความรู้ที่สำคัญที่ควรให้นักศึกษาได้เรียนรู้ได้แก่ ความสำคัญและความจำเป็นในการประกันคุณภาพ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การประกันคุณภาพการศึกษา วงจรคุณภาพ PDCA ระบบการประกันคุณภาพ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ โดยความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันโดยว่าเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นมากนักที่จะให้ นักศึกษาได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับระบบคุณภาพมาตรฐานต่าง ๆ เนื่องจากเป็นเรื่องยากเกินไป ซึ่งเห็น ควรให้กล่าวอย่างย่อ ๆ หรือสรุปเท่านั้น ไม่ควรลงลึกในรายละเอียด โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในประเด็นที่ว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นควรมีการฝึกปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา โดยโยงให้เข้ากับ ชีวิตประจำวัน

3. การศึกษาความต้องการของคณะวิชาในการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการประกัน คุณภาพให้กับนักศึกษาของหลักสูตรคณะวิชาต่าง ๆ ในระดับปริญญาตรี ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัย ต้องการทราบสภาพปัจจุบันและความต้องการของคณะวิชาในการพัฒนาความรู้และทักษะ การประกันคุณภาพให้กับนักศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า คณะวิชามีความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านการประกัน คุณภาพให้กับนักศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ประเด็นที่มีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลางคือ นักศึกษายังขาดความรู้เรื่องการประกันคุณภาพ และควรส่งเสริมให้ นักศึกษามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัย และเมื่อถามถึงการบรรจุความรู้เรื่อง การประกันคุณภาพไว้ในหลักสูตร หรือเป็นรายวิชาที่นักศึกษาทุกสาขาวิชาควรได้เรียน หรือเป็น รายวิชาเลือกเสรีสำหรับนักศึกษา นั้นพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จึงเป็นข้อมูล สนับสนุนให้เห็นว่า เนื้อหาเรื่องการประกันคุณภาพนั้นควรจัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรม เพราะ การฝึกอบรมเป็นการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มหนึ่งในองค์กรหรือหน่วยงาน โดยจัดการศึกษา

ให้กับคณะของบุคลากรภายใต้ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่ต้องการให้เกิดขึ้น ไม่จัดให้กว้างขวาง เหมือนกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนทั่วไป (ยุวดี ฤาชา, 2536, หน้า 72) ซึ่งจะได้จัดให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้หลักสูตร

1. การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยต้องการทราบสภาพปัจจุบันของนักศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพพบว่าส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะ ในระดับปานกลาง โดยในส่วนที่นักศึกษามีความเห็นว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยเป็นเรื่อง ของความเข้าใจในวงจรคุณภาพ PDCA และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ซึ่ง สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการจะอบรมให้กับนักศึกษา ซึ่งในความรู้เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษามีนโยบายที่ต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาปลูกฝังความรู้ให้กับ นักศึกษา ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและสอดคล้องกับความต้องการที่ต้องจัดให้มีการ ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการประกันคุณภาพให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

จากผลการศึกษาทั้งในข้อ 1.3 และ 1.4 ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและความต้องการ ของทั้งคณะวิชาซึ่งมีความต้องการที่จะปลูกฝังความรู้และทักษะการประกันคุณภาพสำหรับ นักศึกษา และต้องการหลักสูตรฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าว ในขณะที่นักศึกษานั้นมีความคิดเห็น เกี่ยวกับความรู้และทักษะการประกันคุณภาพอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อยในบางเรื่อง ซึ่งเป็นไป ตามแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษาหลายท่าน ที่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ที่ว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรอย่างรอบคอบ ทั้งในด้านความต้องการของสังคม ผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ หลักการ การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักการศึกษาหลายท่านที่ได้ศึกษางานการพัฒนาหลักสูตร โดยขั้นตอน แรกของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาความต้องการ และความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (วิเชียร อินทรสมพันธ์, 2546, หน้า 127) (พจนีย์ มั่งคั่ง, 2529, หน้า 137) (กนกกร ปราชญ์นคร, 2550, หน้า 131) (ลาวัณย์ ทองมนต์, 2550, หน้า 82) (สมชาย สังข์สี, 2550, หน้า 138 – 139) (ศกรินทร์ ชนประชา, 2550, หน้า 123) ดังนั้น หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อ การประกันคุณภาพ ทำให้ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของผู้ใช้ หลักสูตรให้มากที่สุด

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรม ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยต้องการข้อสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบและรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเป็นองค์ประกอบและรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมควรมีองค์ประกอบ ได้แก่ สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล ส่วนรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรมควรเป็นรูปแบบที่ง่าย ไม่ซับซ้อน เน้นการมีส่วนร่วม กระบวนการกลุ่ม เน้นการปฏิบัติ การคิด พัฒนาเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จัดกิจกรรม การฝึกอบรมให้สนุกสนาน มีความหลากหลาย เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ วิทยากรเป็นผู้อำนวยความสะดวก สร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมแบบเป็นกันเอง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรและงานวิจัยการพัฒนาหลักสูตรหลายท่านที่กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมที่เป็นแนวทางเดียวกันคือ การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็น การกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม และการประเมินผลการฝึกอบรม สามารถนำไปใช้ได้จริง เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และสามารถประเมินได้

การสร้างหลักสูตร

การสร้างหลักสูตรครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาผลสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นโครงร่างหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญคือ สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม ระยะเวลา สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนการร่างรูปแบบหลักสูตรของนักการศึกษาหลายท่านอาทิ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2543, หน้า 77 – 80) (วิเชียร อินทรสมพันธ์, 2546, หน้า 129) (ศกรินทร์ ชนประชา, 2550, หน้า 145 - 146) ที่หลักสูตรประกอบด้วยสภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล และแผนการฝึกอบรมประจำหน่วย

การกำหนดโครงร่างหลักสูตรของหลักสูตรฝึกอบรม ได้รวบรวมข้อมูลที่รวบรวมและวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ทำให้ได้หลักสูตร ที่มีองค์ประกอบสอดคล้องกับปัญหาและความจำเป็น ในสภาพสังคมปัจจุบัน มากที่สุด โดยเฉพาะหลักสูตรมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ต้องการพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยให้มีกิจกรรมให้ความรู้และทักษะ

การประกันคุณภาพการศึกษาแก่นักศึกษา และมีการส่งเสริมให้นักศึกษานำความรู้ด้านการประกันคุณภาพไปใช้ในการจัดกิจกรรมที่ดำเนินการโดยนักศึกษาอย่างน้อย 5 ประเภทสำหรับระดับปริญญาตรี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 68)

ในการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้นำโครงร่างหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 ซึ่งเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า 1.00 ทุกรายการ แสดงว่าโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ ทาบา (Taba, 1962, p. 347) โดยเริ่มตั้งแต่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นหลาย ๆ ด้าน มาประกอบในการพิจารณาสร้างเป็นโครงร่างหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด นอกจากนี้ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฉบับร่าง ก่อนนำไปใช้ โดยเทคนิคปยุซองต์ ซึ่งได้ค่า P.M. เท่ากับ 12.64 แสดงว่าหลักสูตรฉบับร่างมีคุณภาพในเบื้องต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่, 2547, หน้า 253 ที่กล่าวว่า ในการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรก่อนนำไปใช้สามารถประเมินคุณภาพหลักสูตรด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรด้วยเทคนิคปยุซองต์ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนใจ ดวงละม้าย (2541, หน้า 23) ที่ได้ดำเนินการวิจัยพัฒนาหลักสูตร โดยใช้เทคนิคปยุซองต์ในการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำโครงร่างหลักสูตรไปปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

การทดลองใช้หลักสูตร

เพื่อให้แน่ใจว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง ผู้วิจัยจึงทำการทดลองฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร และเพื่อให้ทราบว่าการจัดการฝึกอบรมบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือไม่ รวมทั้งรวบรวมสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือการทดลองใช้หลักสูตร โดยศึกษานำร่อง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรในสถานการณ์จริงกับกลุ่มตัวอย่าง 15 คน ซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยใช้เวลาในการฝึกอบรมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง หลังจากเสร็จสิ้นผู้วิจัยได้ประเมินความเหมาะสมในการใช้หลักสูตร ผลการประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรจากการนำร่องในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.77 แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ย

ที่มีค่ามากที่สุดเป็นเรื่องของความเหมาะสมเอกสารประกอบการฝึกอบรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คือความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกอบรม นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่า ควรเพิ่มกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อละลายพฤติกรรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรู้จักกันมากขึ้น ซึ่งผลการประเมินการใช้หลักสูตรด้วยการศึกษานำร่องนี้ ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงให้การทดลองใช้หลักสูตรครั้งต่อไปมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

หลังจากที่ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรไปทดลองศึกษานำร่องกับกลุ่มตัวอย่างแล้วได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ในส่วนที่เห็นว่าบกพร่องแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเพิ่มขึ้นและใช้ในสถานการณ์จริง โดยเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 30 คน ทำการทดสอบก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร ระยะเวลาในการทดลอง 30 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมด้วยตนเองและมีวิทยากรช่วย อีก 2 คน และผู้ช่วยวิทยากรอีก 2 คน ซึ่งผลการทดลองใช้หลักสูตรอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการประกันคุณภาพ พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพ หลังการฝึกอบรมมีค่าสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีผลต่อความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการประกันคุณภาพ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

2. ด้านเจตคติต่อการประกันคุณภาพพบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติต่อการประกันคุณภาพ หลังการฝึกอบรมมีค่าสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีผลต่อเจตคติต่อการประกันคุณภาพ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีเจตคติต่อการประกันคุณภาพเพิ่มขึ้น

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของด้านความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพ เจตคติต่อการประกันคุณภาพและทักษะการประกันคุณภาพหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ในแต่ละด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าเฉลี่ย 45.87 เท่ากับ ร้อยละ 76.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 ด้านเจตคติต่อการประกันคุณภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.745 สูงกว่าเกณฑ์ 3.50 และทักษะการประกันคุณภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.783 สูงกว่าเกณฑ์ เท่ากับ 2.50 แสดงว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการประกันคุณภาพ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องมาจากองค์ประกอบของหลักสูตร ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม อันได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม ระยะเวลาและ การประเมินผล นอกจากนี้ยังมาจากกระบวนการฝึกอบรม

ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม และการฝึกปฏิบัติให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนมีวิทยากรประจำกลุ่ม คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติต่อการประกันคุณภาพ ทั้งนี้เพราะในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งเป็นการสอบถามความต้องการและความคิดเห็นของอาจารย์ และสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความรู้และทักษะการประกันคุณภาพ ตลอดจนศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกอบรม จึงทำให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับความต้องการ ส่งผลสัมฤทธิ์ในแต่ละด้านของการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อีกทั้ง ผู้วิจัย ได้ออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรม โดยคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ที่ต้องใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ สโตน (Stone, 1998, pp. 340 - 342) ที่ว่า หลักการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมที่ต้องให้สอดคล้องกับความสนใจ ความพร้อม ความต้องการ มีการสร้างแรงจูงใจ การเสริมแรง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การให้ข้อมูลย้อนกลับ การฝึกปฏิบัติ และการถ่ายโอนการฝึกอบรม ซึ่งก็เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดการพัฒนาซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ใจสิ่งที่ได้จากการอบรม การพัฒนาทักษะและเจตคติ ในเรื่องเฉพาะที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

4. ผลการประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม จากความคิดเห็นของผู้รับการฝึกอบรมพบว่า โดยภาพรวมของหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 สูงกว่าเกณฑ์ 3.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือความเหมาะสมของสถานที่ในการจัดฝึกอบรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในขั้นการทดลองใช้หลักสูตรผู้วิจัยได้จัดหาสถานที่ฝึกอบรมที่สามารถเคลื่อนย้ายเก้าอี้ทำกิจกรรมกลุ่มได้สะดวก และเปลี่ยนบรรยากาศให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ระดมสมองในสถานที่ที่เหมาะสม มีบรรยากาศที่ดีขึ้น อาทิ ในซุ้มกิจกรรมของนักศึกษาได้ต้นไม้ นอกห้องฝึกอบรมจึงมีผลทำให้การประเมินความเหมาะสมในด้านนี้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดนั้นแต่ความเหมาะสมก็อยู่ในระดับมาก เป็นเรื่องความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดฝึกอบรม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับให้เหมาะสมจากการศึกษานำร่องโดยเพิ่มจำนวนชั่วโมงในบางหน่วยการฝึกอบรมขึ้น จึงส่งผลต่อผลการประเมินความเหมาะสมในด้านระยะเวลา

การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลหลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงองค์ประกอบในแต่ละส่วนของหลักสูตรในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่

โดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งเมื่อทดลองใช้หลักสูตรแล้วนักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและทักษะการประกันคุณภาพเป็นอย่างดี หลังทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรทางด้านภาษา และความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม และระยะเวลาในการฝึกอบรม จัดทำเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ ซึ่งสามารถนำไปใช้ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการประกันคุณภาพสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรที่ใช้ได้ผลกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะการประกันคุณภาพ หากจะนำไปใช้กับนักศึกษาระดับอื่นควรมีการเตรียมเครื่องมือโดยผ่านการพัฒนาคุณภาพตามขั้นตอนเช่นเดียวกับที่ทำการวิจัยครั้งนี้
2. ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ควรศึกษารายละเอียดและวิธีการฝึกอบรมในหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อจะได้มีความรู้ ความเข้าใจและดำเนินการฝึกอบรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ถึงการจะนำเอาความรู้เรื่อง การประกันคุณภาพมาบรรจุไว้ในหลักสูตรสำหรับให้นักศึกษาทุกสาขาวิชาได้เรียน หรือทำเป็นรายวิชาเลือก